

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku F. sp. z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
przy udziale zainteresowanych: T. M. , Z. G. , T. B. , J. S. i J. K.
o ustalenie podlegania polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia
społecznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 września 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od F. Sp. z o.o. w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 6 grudnia 2018 r. oddalił apelację skarżącej spółki z o.o. F. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z 5 grudnia 2016 r., który oddalił odwołanie spółki od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. z 14 oraz 15 kwietnia 2016 r., stwierdzających, że pracownicy spółki T. M. od 8 maja 2008 r. do 12 stycznia 2009 r., Z. G. od 16 kwietnia 2008 r. do 21 marca 2009 r., T. B. od 24 kwietnia 2008 r. do 10 lutego

2009 r., J. S. od 3 lipca 2008 r. do 16 marca 2009 r. i J. K. od 1 kwietnia 2008 r. do 16 marca 2009 r. nie podlegali polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego. Sąd Okręgowy ustalił, że 3 czerwca 2015 r. do pozwanego wpłynęła kopia decyzji fińskiej instytucji ETK z 7 maja 2015 r. dotycząca przymusowego ubezpieczenia społecznego pracowników spółki F. wykonujących pracę na terytorium Finlandii. W dołączonej liście uwzględniono ubezpieczonych. Skarżąca pismami z 30 czerwca, 30 lipca i 18 sierpnia 2015 r. wystąpiła z żądaniem wydania decyzji ustalającej, iż status pracowników wymienionych w decyzji ETK (fińskiej instytucji) podlega rozpatrzeniu zgodnie z polskim ustawodawstwem na podstawie art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie. Ubezpieczeni zostali pierwotnie zgłoszeni do ubezpieczeń społecznych w kraju (w spornych okresach). Następnie po korektach złożonych przez spółkę F. w 2013 r. ubezpieczeni nie byli w polskim systemie ubezpieczeń społecznych. Z dokumentacji wynika, że w okresie na jaki spółka wnioskowała o zaświadczenia E 101 ubezpieczeni wykonywali pracę wyłącznie na terytorium Finlandii. Pozwany zawiadomił ubezpieczonych o wszczęciu postępowania. Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany prawidłowo pisma skarżącej potraktował jako wniosek o wydanie decyzji. Sąd Okręgowy biorąc po uwagę stanowisko pełnomocnika odwołującej się (ograniczone do żądania uchylecia decyzji, bądź stwierdzenia jej nieważności) przy jednoczesnym braku jakiegokolwiek merytorycznej polemiki z zaskarżoną decyzją oddalił odwołania spółki. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego. Spółka żądała wydania decyzji ustalającej, że status 66 pracowników wymienionych w decyzji fińskiej instytucji właściwej ds. zabezpieczenia społecznego (ETK) jako podlegających w 2008 r. fińskiemu zabezpieczeniu społecznemu podlega rozpatrzeniu zgodnie z polskim ustawodawstwem na podstawie art. 14 ust. 2 lit. b (ii) rozporządzenia nr 1408/71. Zarzut spółki jakoby Oddział ZUS nie posiadał stosownego wniosku w tym zakresie, a także zgody stron na wydanie decyzji nie był trafny. Oddziały ZUS, a nie Centrala wydają decyzje z zakresu ubezpieczeń społecznych w przedmiocie ustalenia obowiązku podlegania

pracownika polskiemu ustawodawstwu. Centrala Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie jest organem rentowym (art. 476 § 4 pkt 1 k.p.c.). Wniosek został prawidłowo rozpoznany na podstawie prawa materialnego w przedmiocie podlegania polskiemu ustawodawstwu. Skarżąca nie wniosła żadnych zarzutów odnoszących się do merytorycznej treści decyzji (w odwołaniach), jak i nie sformułowała ich w apelacji. Wszyscy ubezpieczeni w spornym okresie wykonywali pracę na terenie Finlandii a zatem nie dotyczy ich art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia nr 1408/71.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. i zarzucono naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku podano, że „Wskazane rażące uchybienia Sądów obu instancji polegające na oparciu podstawy wyrokowania na trzech dokumentach, których powoływana treść w części dotyczącej adresatów jest ewidentnie odmienna od ich rzeczywistego brzmienia i niestety bezskuteczne wykazywanie przez F. tych uchybień w toku całego procesu prowadzą do wniosku, że skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego jest oczywiście uzasadniona. Tym samym jest spełniony i wystarczający warunek przyjęcia niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustanowiony w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (...). Oczywiście uchybienie Sądu polegające na sprzeczności ustalenia istotnego elementu stanu faktycznego z prawdziwą treścią dokumentów, wystarczającą i konieczną do prawidłowego rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, jest tego przykładem”.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej nie został uwzględniony.

Odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednak nie wykazuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Błędnie zakłada, że zarzuty podstawy kasacyjnej składają się na podstawę przysądu („*Wskazane rażące uchybienia Sądów obu instancji polegające na oparciu podstawy wyrokowania na trzech dokumentach (...)*”).

Skargę kasacyjną wnoszą się od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, co tłumaczy wymagania stawiane podstawom kasacyjnym (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.) i tym bardziej szczególnej podstawie przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedyna ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Na etapie przysądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych, jako że stanowią odrębną część skargi i podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oznacza to, że podstawy kasacyjne nie zastępują podstaw przysądu ani jej uzasadnienia. Skarżąca we wniosku powinna zatem samodzielnie (odrębnie od podstaw kasacyjnych) wskazać i wykazać naruszenie prawa, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Skarżąca tego nie czyni, bo wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest zbyt ogólny (wyżej w istocie *in extenso*).

Nawet gdyby próbować odstąpić od tego reżimu, to należałoby stwierdzić, iż sama „Centrala” Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie ma podmiotowości prawnej (osobowości prawnej). Konsekwentnie nie ma zdolności sądowej i procesowej. Podmiotowość prawną ma Zakład Ubezpieczeń Społecznych a nie jego „Centrala”.

Powstaje zatem pytanie o tryb sądowy w którym miałyby zostać rozpoznana sprawa skarżącej. Rzecz w tym, że w sprawie nie wystąpił tryb zwykły, albowiem skarżąca nie wystąpiła z pozwem do sądu cywilnego. Skierowała określone żądanie, po którym organ rentowy wydał decyzję. W takiej sytuacji właściwe było sądowe postępowanie odwoławcze przed sądem ubezpieczeń społecznych zgodnie z art. 459 k.p.c. i nast. Innymi słowy, skoro została wydana decyzja, to tylko w tym trybie właściwe było kontrolne postępowanie odwoławcze przed sądem powszechnym (sądem ubezpieczeń społecznych - art. 1 k.p.c., art. 459 k.p.c. i nast.).

O trybie postępowania decyduje też – a nawet przede wszystkim - przedmiot postępowania (sprawy). Ten zaś dotyczył podlegania ubezpieczeniom społecznym

w kraju pracownika zatrudnionego za granicą. Nie była to zatem sprawa cywilna w wąskim znaczeniu (art. 1 k.p.c.), do której rozpoznania właściwy byłby wydział cywilny.

W sądowym postępowaniu odwoławczym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie bada się zasadniczo przepisów postępowania administracyjnego (obowiązujących przed organem rentowych), gdyż procesowa podstawa kasacyjna ogranicza się do przepisów procedury cywilnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Po wniesieniu odwołania od decyzji organu rentowego sprawa staje się sprawą cywilną a organ rentowy stroną pozwaną. Znaczenie w aspekcie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej ma zatem zarzut naruszenia przepisów procedury cywilnej a nie administracyjnej (tych skarga też nie wskazuje).

W tej sprawie, po określonym żądaniu skarżącej, organ rentowy przeprowadził postępowanie i w decyzji z 15 kwietnia 2016 r. stwierdził, że pracownicy F. sp. z o.o. nie podlegali polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego w spornych okresach.

Nawet uchybienie przepisom postępowania nie jest równoznaczne z zasadnością skargi kasacyjnej. Znaczenie ma dopiero uchybienie, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Taką miarą ocenia się podstawę kasacyjną skargi, zatem jest tym bardziej aktualna w odniesieniu do szczególnej podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Znaczenie ma wszak dopiero aż oczywista zasadność skargi kasacyjnej.

Chodzi o to, że zarzuty procesowe skargi kasacyjnej nie mają za przedmiot ustaleń, które legły u podstaw odmowy stosowania przez pozwanego art. 14 ust. 2 lit. b (ii) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z 14 czerwca 1971 r., czyli nie podważają sedna decyzji.

Zarzuty procesowe skargi naruszenia art. 382 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. skarżąca łączy z pierwotną niezgodą na rozpoznanie sprawy przez organ rentowy zamiast przez „Centralę” ZUS.

Analiza ta wykracza ponad potrzebę argumentacji, gdyż jak wskazano na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych i dlatego wystarczy

stwierdzić, że skarżąca we wniosku przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazała, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. oraz stosowanych odpowiednio do odpowiedzi na skargę kasacyjną § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.